

У контексті викликів, з якими сьогодні стикається українське суспільство, з актуальною потребою в психосоціальній підтримці педагогічного колективу, застосування позитивної психології в освітньому лідерстві може посилити суб'єктивне відчуття благополуччя кожного члена педагогічного колективу (позитивні емоції, конструктивні думки про себе і своє майбутнє, оптимізм, впевненість у собі) та розвинути вищі індивідуально-психологічні людські якості (чесність, сміливість, доброту, творчість, емпатію тощо), що, як наслідок, допоможе виробити механізми подолання стресу та підвищити стійкість до нього, відчутти спокій, віднайти ресурси стійкості та життєвої енергії, здатність упоратися у складній ситуації та прийняти обґрунтовані рішення, посилить продуктивність і приведе до кращих результатів. У цілому, активне застосування позитивної психології в управлінні закладами освіти значною мірою допоможе зробити освітній заклад динамічним, прогресивним, інноваційним та орієнтованим на успішний результат.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-111>

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Паніван Г. М.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

за спеціальністю 053 – Психологія

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Меленчук Н. І.

кандидат психологічних наук, доцент,

завідувач кафедри педагогіки та психології

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Військовослужбовці Збройних Сил України постійно задіяні у різноманітних службово-бойових завданнях, виконання яких досить часто проходить в екстремальних умовах, умовах підвищеного ризику, що загрожує їх життю і здоров'ю, переживанню ними подій, що виходять за межі звичайного досвіду. Натомість, постійні зміни життєвої активності, які пов'язані з виконанням службових обов'язків, змінюють і психологічний стан буденного життя військовослужбовців. За військовим Уставом виконання бойових завдань завжди пов'язано з установками

командирів, які визначають необхідність для бійців виконання установчих поведінкових актів, які, унеможливаючи відмову, відбуваються іноді з глибоким суб'єктивним перебігом переживань. Такі явища можуть травмувати психіку і, як наслідок, призвести до зниження ефективності професійної діяльності, або взагалі унеможливають подальше виконання службово-бойових завдань.

Уявлення про психологічний стан життя військових у кризових умовах, якими можна назвати умови війни, засновано на фундаментальних працях таких українських дослідників, як І.Д. Бех, О.І. Бондарчук, О.А. Бреусенко-Кузнєцова, В.М. Заїка; С.Б. Кузікова, В.Я. Моляко, В.Ф. Моргун, М.В. Папуча, В. Проніна, І.Г. Тітов, Т.С. Федорченко та ін. Достатня кількість зарубіжних досліджень присвячена вивченню можливостей виживання особистості військової людини під час складних життєвих ситуацій чи переживання катастроф, в тому числі і війни (I. Altman, С.В. Bahnsen, R.A. Baron, Н. Bluestone, E. Cohen, В. Kautsky, J. Leach, P.L. Mollison, D. Robinson, В. Russell, J.S. Tyhurst та ін.). Уваги заслуговують і наукові роботи, що спрямовані на вивчення психологічної допомоги військовослужбовцям у складних життєвих ситуаціях. Серед них є дослідження таких українських авторів, як: Н.А. Агаєв, О.А. Блінов, О.О. Борисова, О.М. Кокур, К.О. Кравченко, Н.С. Лозінський, І.О. Пішко, О.В. Тімченко, Ю.М. Широбоков та ін.

У сучасних умовах життєдіяльності армія – це команда, яка працює на досягнення спільного результату. Вивчення особливостей психологічного стану військовослужбовців, їх поведінки, особливостей спілкування, прояву суб'єктивного контролю, як необхідної можливості корекції своєї поведінки, дасть можливість більш глибокого розуміння ефективного становлення особистості людини, яка присвячує своє життя захисту країни.

Метою даного повідомлення є викладення результатів кореляційного аналізу показників рівня суб'єктивного контролю військовослужбовців і їх міжособистісних стосунків. Діагностичні результати були отримані за допомогою застосування методик: «Діагностика рівня суб'єктивного контролю (Дж. Роттер), (адапт. Є.Ф. Бажин, Є.А. Голинкіна та А.М. Еткінд) і методика «Діагностика міжособових стосунків» Т. Лірі. У дослідженні приймали участь військовослужбовці Державної прикордонної служби України, які дислокуються в межах Одеської області, у кількості 45 осіб, віком від 18 до 46 років.

В результаті кількісного (кореляційного) аналізу даних отримано відомості про взаємозв'язки між показниками суб'єктивного контролю та міжособистісних стосунків в досліджуваній виборці. Значущі коефіцієнти кореляції між зазначеними показниками представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Співвідношення показників суб'єктивного контролю і показників типів міжособистісних стосунків

№ п/п	Показники типів м/о стосунків	Показники локусу контролю						
		ГД	ГН	МС	ВВ	СС	ЗХ	ЗІ
1	I			-189*	-160	186*	131	
2	II		231*	-150			169	
3	III		164	-234*		209*	257*	
4	IV	-153	178	-193*			181*	
5	V	-236*	161		-287*			278*
6	VI		157		-223*	268*		159
7	VII				-224*	255*		165
8	VIII				-163	256*		128

Примітки: 1) Умовні скорочення показників типів міжособистісних стосунків: I – авторитарний; II – егоїстичний; III – агресивний; IV – підозрілий; V – підпорядкований; VI – залежний; VII – доброзичливий; VIII – альтруїстичний. 2) Умовні скорочення показників суб'єктивного контролю: ГД – інтернальність у галузі досягнень; ГН – інтернальність у галузі невдач; МС – інтернальність у галузі міжособистісних стосунків; ВВ – інтернальність у галузі виробничих стосунків; СС – інтернальність у галузі сімейних стосунків; ЗХ – інтернальність відносно здоров'я та хвороби; ЗІ – шкала загальної інтернальності.

Отже, за даними, поданими у табл.1, кожен з показників суб'єктивного контролю виявив певні кореляційні і додатні, і від'ємні зв'язки з показниками міжособистісних стосунків. Так, показник ГД (інтернальність у галузі досягнень) виявив від'ємний зв'язок з показником V підпорядкований) – на рівні $p \leq 0,05$ та тенденцію до від'ємного зв'язку з показником IV (підозрілий), що може пояснюватися проявом таких якостей особистості, як скромність, сором'язливість, поступливість, емоційна стриманість, критичність.

Показник ГН (інтернальність у галузі невдач) виявив додатні кореляційні зв'язки з показниками II (егоїстичний) – на рівні $p \leq 0,05$, що свідчить про незалежність, себелобство, обачність. Тенденція до додатних зв'язків з показником IV (підозрілий) говорить про підозрілість, схильність до сумнівів; з показником III (агресивний) – про вимогливість, іронічність, непримиренність; тенденція до зв'язку

з показником V (підпорядкований) є тенденцією до покірливості, схильності до самозневаги.

У показника MC виявлені значущі від'ємні кореляційні зв'язки з показниками: III (агресивний), IV (підозрілий), I (авторитарний) – на рівні $p \leq 0,05$. Ці зв'язки можуть бути свідченням бажання викликати повагу і симпатію навколишніх, що супроводжується проявом впертості, завзятості, наполегливості, енергійності. Вони також можуть підкріплюватися критичністю, домінантністю, упевненістю в собі.

Показник BB (інтернальність у галузі виробничих відносин) також виявив усі від'ємні кореляційні зв'язки з наступними показниками: V (підпорядкований), VII (доброзичливий), VI (залежний) – на рівні $p \leq 0,05$, що, на наш погляд, пояснюється сором'язливістю, емоційною стриманістю, поступливістю, товариськістю, прагненням допомогти іншим, відчуті себе у центрі уваги, виявити довірливість, ввічливість, схильність до захоплення оточуючими своєї особи.

Показник CC (інтернальність у галузі сімейних стосунків) виявив усі додатні кореляційні 5% зв'язки з показниками міжособистісних стосунків: з показником VI (залежний), VIII (альтруїстичний), VII (доброзичливий), III (агресивний), I (авторитарний) – $p \leq 0,05$. Про що може свідчити цей зв'язок? У сімейних стосунках наші обстежені виявляють, у першу чергу, відповідальність за усі події сімейного життя. А супроводжується ця відповідальність тривожністю, невпевненістю у собі, ситуативними проявами страху, бажанням допомогти навколишнім, виявити піклування, турботу, ласку, симпатію, бажанням задовольнити вимоги всіх навколишніх. Але ці якості можуть переплітатися і з проявами домінантності, компетентності, енергійності, жорстокості, різкості, ворожості.

У показника ZX (інтернальність відносно здоров'я і хвороби) виявлено додатні кореляційні зв'язки з показниками III (агресивний), IV (підозрілий) – на рівні $p \leq 0,05$, а також тенденції до додатного значущого зв'язку з показниками II (егоїстичний) та I (авторитарний). Ці зв'язки пояснюють відповідальність людини за своє здоров'я, що супроводжується ворожістю до навколишніх, підозрілістю, образливістю, схильністю до сумнівів, себелюбством, незалежністю, домінантністю, вимогливістю.

Показник ZI (загальна шкала інтернальності) виявив лише один значущий додатний зв'язок з показником V (підпорядкований) на рівні $p \leq 0,05$, а також тенденції до додатного значущого зв'язку з показниками VII (доброзичливий), VI (залежний), VIII (альтруїстичний). Ці зв'язки, неначе, підсумовують усі властивості, які є домінуючими у прояві суб'єктивного контролю обстежених: з одного боку – покірність, схильність до самоприниження, пасивність, невпевненість, залежність від чужих думок, а з іншого – люб'язність, прагнення задовольнити вимоги усіх

навколишніх, гіпервідповідальність, прагнення допомогти усім навколишнім, завжди приносити в жертву свої інтереси.

Таким чином, проведений кореляційний аналіз дозволив встановити характер взаємозалежностей між показниками суб'єктивного контролю і показниками міжособистісних стосунків. Отримані нами кореляційні зв'язки дозволяють перейти до якісного аналізу результатів емпіричного дослідження, що є подальшим етапом нашого дослідження.

Література:

1. Варій М. Й. Морально-психологічний стан військ : навчальний посібник. Львів, 2016. 162 с.

2. Коқун О.М., Агаев Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Корня Л.В. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України : методичний посібник. Київ : ФОП Маслаков, 2019. 288 с.

3. Ложкін Г. В. Психологічне супроводження діяльності військовослужбовців в екстремальних умовах : навч. посіб. Житомир : ЖВІРЕ, 2002. 273 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-112>

ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНОГО СТАНУ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ З ОЖИРІННЯМ ТА ЕНДОПРОТЕЗОМ КУЛЬШОВОГО СУГЛОБА ЯК ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

Парцей О. С.

*здобувач вищої освіти четвертого рівня (доктор філософії)
за спеціальністю 227 – Фізична терапія, ерготерапія*

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

*Науковий керівник: **Шеремета Л. М.***

доктор медичних наук, професор,

завідувачка кафедри терапії, реабілітації та морфології

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

м. Івано-Франківськ, Україна

Ожиріння, відповідно до класифікації Всесвітньої організації охорони здоров'я, діагностують у людей з індексом маси тіла (ІМТ) вище 30 кг/м², що негативно впливає не тільки на можливість виконувати інтенсивні фізичні навантаження, а й на щоденну активність. «Епідемія» ожиріння